

e-mail: a.demianiuk@tneu.edu.ua

Дем'янюк А.В., к.е.н., ст. викладач

**ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ
ВІДНОСИН НА ПРИНЦИПАХ СОЦІАЛЬНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ**

Демьянюк А.В., к.э.н., ст. преподаватель

**ПЕРСПЕКТИВЫ РЕФОРМИРОВАНИЯ БЮДЖЕТНЫХ
ОТНОШЕНИЙ НА ПРИНЦИПАХ СОЦИАЛЬНОЙ
ОТВЕТСТВЕННОСТИ**

Demyanyuk A.V., Ph.D., Lecturer

**PROSPECTS FOR BUDGET RELATIONS REFORMING ON
THE PRINCIPLES OF SOCIAL RESPONSIBILITY**

При окресленні напрямів реформування бюджетних відносин в Україні важливо визнати необхідність їх подальшого розвитку з урахуванням принципів соціальної відповідальності як фундаменту розбудови системи відносин у суспільстві. Дослідження практики і проблем забезпечення прозорості діяльності усіх учасників бюджетного процесу дає змогу визначити важливість всебічної взаємодії інститутів громадянського суспільства та місцевих органів влади в контексті розширення впливу громадськості на здійснення бюджетних процедур. Доцільно зауважити, що ефективний соціальний контроль, заснований на загальнолюдських цінностях гуманності, демократичності, справедливості, законності й дотримання, забезпечення прав людини, є невід'ємною рисою розбудови та розвитку демократичної соціальної правової держави громадянського суспільства [1, с. 7].

Міжнародний стандарт ISO 26000 «Керівництво з соціальної відповідальності» [5], до розробки котрого Україна приєдналася у листопаді 2007 р. і підтримала впровадження у 2010 р., допомагає організаціям упорядкувати свою діяльність в галузі соціальної відповідальності. Важливо відзначити, що стандарт ISO 26000 розроблений не тільки для бізнес-структур, але також і для профспілок, громадських організацій і державних органів. Він

визначає зони відповідальності для кожної організації у її взаєминах із зацікавленими сторонами. Питання, що становлять сутність соціальної відповідальності, відображають очікування суспільства в конкретний момент часу і, отже, постійно змінюються разом із проблемами суспільства і його очікуваннями. Згідно зазначеного стандарту передбачаються принципи, на котрих, повинні базуватися організація та управління бюджетними відносинами з метою забезпечення й розвитку процесу їх реформування. До вказаних принципів відносять:

- підзвітність учасників бюджетних відносин в контексті впливу їх діяльності на суспільство та оточуюче середовище;

- прозорість у рішеннях і діяльності учасників бюджетного процесу, котрі здійснюють вплив на суспільство та оточуюче середовище;

- етична поведінка учасників бюджетного процесу при здійсненні бюджетних відносин;

- повага інтересів зацікавлених сторін передбачає повагу, врахування, та реагування на інтереси зацікавлених сторін, котрі є учасниками бюджетних відносин;

- дотримання верховенства закону є обов'язковим у здійсненні бюджетних відносин;

- дотримання міжнародних норм поведінки здійснюється з дотриманням принципу верховенства закону;

- дотримання прав людини передбачає визнання їх важливості та всеохоплення.

Системні перетворення в Україні щодо закладання демократичних засад і розвитку ринкових умов господарювання формують нову парадигму контролю в сфері бюджетних відносин, змінюють його цільову орієнтацію та критерії визначення доцільності й ефективності. Серед основних чинників, що впливають на ефективність бюджетного контролю передусім доцільно виділити такі, як правовий, морально-етичний та економічний [2, с. 19]. У процесі здійснення оцінки ефективності використання бюджетних ресурсів важливим є оцінювання впливу видатків бюджету на соціально-економічний розвиток підвідомчої території [3, с. 73] з урахуванням реалізації засад соціальної відповідальності. Необхідною умовою забезпечення ефективного процесу реформування бюджетних відносин є подальша децентралізація в контексті посилення ролі місцевого самоврядування у розвитку підвідомчої території та

функціонування стабільної й прозорої системи бюджетних відносин між рівнями бюджетної системи [4, с. 97].

Позитивні результати від впровадження соціальної відповідальності формують систему довгострокових стійких конкурентних переваг організації бюджетних відносин з урахуванням прозорості формування і використання бюджетних ресурсів на усіх рівнях бюджетної системи. Переваги реформування бюджетних відносин з урахуванням принципів соціальної відповідальності полягають у можливості встановлення партнерських відносин між владою, громадськістю і бізнесом з метою забезпечення соціально-економічного розвитку підвідомчої території.

Література:

1. Гришук В.К. Соціальна відповідальність: навчальний посібник / В.К. Гришук. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. – 152 с.

2. Гупаловська М.Б. Бюджетний контроль: реалії сьогодення та шляхи удосконалення / М.Б. Гупаловська // Наукові записки. Серія «Економіка». – 2012. – Вип. 19. – С. 18–21.

3. Лободіна З.М. Оцінка впливу видатків місцевих бюджетів на соціально-економічний розвиток територій та проблеми її здійснення / З.М. Лободіна // Методологічні проблеми фінансової теорії та практики: збірн. наук. праць. – Тернопіль, 2014. – С. 70–75.

4. Савчук С.В. Проблеми бюджетної децентралізації в Україні / С.В. Савчук // Методологічні проблеми фінансової теорії та практики в умовах проведення системних реформ: матеріали Загальноунівер. наук. конф. – Тернопіль, 2013. – С. 96–98.

5. ISO 26000 – Social Responsibility [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iso.org>.